

УДК 821.161.2-6

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2024-XXII-8>

ФУНКЦІЮВАННЯ ПЕРФОРМАТИВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ АКТИВ В УКРАЇНСЬКОМУ ЕПІСТОЛЯРІЇ

Павлик Неля

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри української мови та журналістики
Бердянський державний педагогічний університет
ORCID ID: 0000-0002-2957-6973
Scopus-Author ID: 58180290600
Web of Science Researcher ID: HNI-6943-2023

У пропонованій роботі окреслено специфіку функціювання перформативних висловлювань в українському епістолярії. Зацікавлення означеною проблематикою пояснюється тим, що перформативні акти як складники епістолярного тексту в контексті репрезентації комунікативної взаємодії адресантів у вітчизняному мовознавстві наразі цілісно не вивчалися. У статті перформатив досліджується як структурно-змістова компонента епістолярного дискурсу, зокрема розглядається семантика й комунікативно-прагматичні властивості перформативних актів у письменийкому листуванні. Досягнення мети сприяло подальшій систематизації та узагальненню текстового матеріалу й наукових студій, які визначають жанрово-стилістичну, структурно-типологічну та комунікативно-прагматичну специфіку різних типів текстів.

У сучасній лінгвоукраїністиці перформатив дефінують як висловлення, еквівалентне дії, вчинку. Канонічна перформативна модель містить такі складники: займенник Я + предикат, виражений дієсловом із значенням мовленнєвої дії у формі 1-ї особи однини теперішнього часу дійсного способу активного стану + пропозиційна частина висловлення – семантична структура, яка репрезентує певні факти дійсності, дотичні до ситуації спілкування.

Спостереження над епістолярним дискурсом дають змогу зробити узагальнення, що лист містить описово-інформативну й перформативну частини. Це уможливило трактувати окремий тип листування як зв'язне комунікативне утворення, головним компонентом якого є перформативне висловлювання або їх група, що виконують прагматично-інформативну функцію. Авторкою виявлено й класифіковано найуживаніші типи перформативів в епістолярному дискурсі, котрі виступають важливим засобом комунікативного впливу на адресата. Зокрема, це перформативні акти повідомлення, твердження, прохання, мовленнєвих ритуалів, відмови, відчуження, наказу, пропозиції, поради, обіцянки, гарантії, оцінки.

Подібні дослідження поглиблюють вивчення мовних одиниць у контексті комунікативно-прагматичного аналізу національного дискурсу і мають подальшу перспективу в лінгвоукраїністиці.

Ключові слова: епістолярний дискурс, перформатив, перформативний акт, категорія адресації.

Pavlyk Nelia

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Journalism
Berdyansk State Pedagogical University

**FUNCTIONING OF PERFORMATIVE COMMUNICATIVE ACTS
IN UKRAINIAN EPISTOLARY**

The paper outlines the specifics of the functioning of performative utterances in Ukrainian epistolary. The interest in this issue is explained by the fact that performative acts as components of the epistolary text in the context of the representation of communicative interaction of addressees have not been studied in national linguistics so far. The article investigates the performative as a structural and semantic component of epistolary discourse, in particular, the semantics and communicative and pragmatic properties of performative acts in written correspondence. The achievement of the goal contributed to the further systematization and generalization of textual material and scientific studies that determine the genre-stylistic, structural-typological, communicative, and pragmatic specificity of different types of texts.

In modern linguo-Ukrainian studies, performative is defined as an utterance equivalent to an action or deed. The canonical performative model contains the following components: the pronoun I + the predicate expressed by a verb with the meaning of speech action in the 1st person singular present tense of the active voice + the propositional part of the utterance, i.e. the semantic structure representing certain facts of reality relevant to the communication situation.

Observations of epistolary discourse allow us to generalize that the letter contains descriptive-informative and performative parts. This makes it possible to interpret a particular type of correspondence as a coherent communicative formation, the main component of which is a performative utterance or a group of them that perform a pragmatic and informative function. The author has identified and classified the most common types of performatives in epistolary discourse, which are an important means of communicative influence on the addressee. In particular, these are performative acts of notification, statement, request, speech rituals, refusal, alienation, order, suggestion, advice, promise, guarantee, and evaluation.

Such studies deepen the study of linguistic units in the context of communicative and pragmatic analysis of national discourse and have further prospects in linguo-Ukrainian studies.

Key words: *epistolary discourse, performative, performative act, addressing category.*

Вступ. Сучасні лінгвістичні дослідження характеризуються посиленою увагою до комунікативно-прагматичного аспекту різних типів дискурсу. У межах аналізу прагматики різних рівневих мовних одиниць виокремлюється категорія адресації, однією із властивостей якої є комунікативна взаємодія мовців і вплив на співрозмовника, а компонентою виступає перформативний комунікативний акт.

У наукових працях на матеріалі різних мов досліджується формально-структурна (граматична), лінгвопрагматична, семантична природа перформативних висловлювань. Функціонування перформативів розглядається в різних типах дискурсу, зокрема художньому, етикетному, теологічному тощо. Однак досліджень, присвячених вивченню перформативів в українському епістолярному дискурсі, не виявлено, що спонукало до розгляду цього аспекту письменницького листування. Варто наголосити, що перформатив є важливою компонентою категорії адресації епістолярного тексту й засобом комунікативного впливу на адресата.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж публікацій останніх десятиліть, присвячених аналізу перформативності саме в сучасній українській мові, виокремимо праці Фл. Бацевича, зокрема статтю «Прагматичні перформативи: спроба обґрунтування комунікативного статусу» (2008 р.) [4], у якій розглядаються семантико-прагматичні

та комунікативні особливості висловлень живого мовлення й обґрунтовується їхній статус як прагматичних перформативів.

Заслуговує на увагу низка дисертаційних досліджень, а саме:

1) Ю. Твердохліб «Семантичні параметри функціонування перформативних речень у сучасній українській мові» (2004 р.); у роботі за допомогою перформативного аналізу з'ясовано співвідношення між значенням перформативного висловлювання та його іллокутивною силою і згруповано перформативні дієслова у структурі перформативного речення відповідно до комунікативної мети, передбаченої адресантом [10];

2) Л. Турик «Перформативні висловлення в українській історичній прозі» (2009 р.); дослідницею схарактеризовано основні тематичні групи перформативних дієслів і синонімічних їм перформативних фразеологізмів, виявлених у художньому дискурсі, зокрема історичній прозі; описано п'ять типів перформативних одиниць (асертиви, комісиви, директиви, декларативи, експресиви), виділених на основі п'яти іллокутивних цілей, реалізованих у мовленнєвих актах через взаємодію суб'єкта мовлення та слухача [11];

3) А. Дедухо «Лінгвопрагматичні та структурно-функціональні параметри перформативних актів мовлення в українській мові» (2015 р.), де авторка на матеріалі художнього, офіційно-ділового та розмовного стилів спробувала здійснити цілісний опис лінгвопрагматичних і структурно-функціональних параметрів перформативних актів українського мовлення, зокрема, у роботі було уточнено науковий апарат із проблеми дослідження, класифіковано перформативні акти за іллокутивною спрямованістю; приділено увагу типовим і нетиповим структурно-семантичним перформативним моделям в українській мові; визначено повні та модифіковані синтаксичні структури перформативного речення тощо [6].

Вагомим внеском у розробку теорії перформативності вважаємо праці дослідниць З. Будій [5], Н. Баландіної [2] та ін., у яких розглядаються передусім комунікативно-прагматичні властивості перформативних висловлень у їхньому зв'язку з рівнями мовленнєвого акту (локуцією, іллокуцією і перлокуцією), питання опису етикетних перформативів у словниках тощо.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження засвідчує, що перформативні мовленнєві акти як складники епістолярію в контексті репрезентації комунікативної взаємодії адресантів у вітчизняному мовознавстві наразі цілісно не вивчалися. *Мета статті* – дослідити перформатив як структурно-змістову компоненту епістолярного дискурсу, зокрема розглянути семантику й комунікативно-прагматичні властивості перформативних висловлювань у письменницькому листуванні. Завдання полягає у спробі подальшої систематизації та узагальненні текстового матеріалу й наукових студій, які визначають жанрово-стилістичну, структурно-типологічну та комунікативно-прагматичну специфіку різних типів епістолярних текстів.

Методи та методика дослідження. У процесі дослідження використано комплекс методів наукового дослідження, зокрема: *інтерпретаційно-аналітичний метод*, на основі якого вивчалися наукові джерела із застосуванням синтезу, аналізу та систематизації; *метод теоретичного узагальнення*, який сприяв обґрунтуванню наукових положень і формулюванню узагальнених висновків; *дискурсивно-лінгвопрагматичні* – для виявлення комунікативно-прагматичної специфіки перформативних висловлювань у письменницькому листуванні; *метод спостереження* над аналізованими мовними одиницями в різних типах епістолярних текстів.

Для аналізу в межах пропонованого дослідження вибрано епістолярну спадщину знакових постатей літературного та суспільно-політичного життя України ХХ ст.

Результати. Відомо, що терміни «перформативне речення», «перформативне висловлення», «перформатив» у науковий обіг було введено британським філософом-аналітиком ХХ ст., представником лінгвофілософії Джоном Остіном. У межах теорії мовленнєвих

актів дослідник виокремив такий тип висловлень, що містять певне комунікативно-прагматичне значення і можуть розглядатися як цілеспрямована мовленнєва дія, скерована на адресата мовлення чи учасника комунікативного процесу. У відомій праці, опублікованій під назвою «Слово як дія» (або «Як виконувати дії за допомогою слів», Оксфорд, 1962 р.), Дж. Остін стверджував, що мова слугує не лише для опису певних подій, а й здійснює функцію впливу з допомогою перформативних мовленнєвих актів. «Промовляння висловлювання і є виконанням дії», – наголошував учений [1, с. 6]. Походження поняття *перформатив* Остін розтлумачує значенням дієслова *perform* (*виконувати, робити, здійснювати*), що поєднується з іменником *action* – *дія* [1, с. 6–7]. Отже, продукування висловлювання, на думку філософа, співвідноситься з вчиненням самої дії. Зокрема, це може бути обіцянка, наказ, прохання, дозвіл, заперечення, порада, запрошення, заборона тощо.

У сучасній лінгвоукраїністиці спостерігаються спроби поточнити визначення та створити типологію перформативних висловлювань. Наведемо кілька дефініцій вітчизняних учених. У «Сучасному лінгвістичному словнику» А. Загнітко розглядає перформатив як «тип повідомлення, котрий тотожний мовленнєвому вчинку (зливо воедино кодування дії та сама дія); висловлення, що являє собою реалізовану адресантом дію (обіцянка, привітання, вітання, прохання тощо)» [7, с. 553]. Ф. Бацевич дефінує перформатив у традиційному його значенні – висловлення, еквівалентне дії, вчинку [3, с. 176]. Дослідник наголошує, що перформатив є складником соціальної, комунікативної чи міжособистісної ситуації, яка має певні наслідки, що обумовлює її зовнішнє спрямування, одномоментний вияв і результативність. А. Дедухо перформативним називає речення з відповідною дієслівною формою у своєму складі, що в реальній ситуації експлікує іллокутивну функцію, а перформативний мовленнєвий акт окреслює як одиницю спілкування й акт виголошення адресантом певного висловлювання, що містить пропозиційний зміст та іллокутивну функцію [6]. З. Будій убачає в перформативному акті особливий вид висловлювань, значенням яких є здійснення мовцем мовленнєвої дії у прагматичних координатах безпосереднього спілкування [5, с. 23].

У проаналізованій науковій літературі значну увагу також приділено опису класичної (або канонічної) перформативної моделі висловлення, яка містить такі складники: займенник *Я* + предикат, виражений дієсловом із значенням мовленнєвої дії у формі 1-ї особи однини теперішнього часу дійсного способу активного стану + пропозиційна частина висловлення – семантична структура, яка репрезентує певні факти дійсності, дотичні до ситуації спілкування.

Наразі дослідниками [1; 5; 7 та ін.] чітко окреслені властивості перформативів, з-поміж яких називають:

- 1) *еквіакційність* перформативного мовленнєвого акту, котру потрактовують як рівнозначність висловлювання самій дії, вказаній перформативом;
- 2) *неверифікованість* – що проявляється в неможливості застосування щодо перформативного висловлювання критеріїв істинності / хибності [8, с. 554];
- 3) *автореферентність і суб'єктивність* – дослідники наголошують, що перформатив покликається сам на себе, а означувана ним дія є суб'єктивною і не передбачає нічого, крім промовляння й найменування акту, точніше його іллокутивної цілі [7, с. 554; 5, с. 22];
- 4) *автономіативність* – це здатність перформативного акту називати, описувати себе, зокрема містити вказівку на дію, експліковану перформативним дієсловом, і адресанта (так званого перформатора, того, хто продукує перформативне висловлювання);
- 5) *еквітемпоральність* – проявляється в одномоментному вияві перформативного висловлювання з дією, позначуваною аналогічним дієсловом;
- 6) *компетентність* – перформативний мовленнєвий акт передбачає наявність у комунікатора відповідних повноважень.

Учені наголошують, що дотримання вказаних ознак уможливило створення канонічної формули експліцитного перформативного акту, пропуск тих чи тих компонентів формує імпліцитний перформатив і потребує ідентифікації прагматичних функцій [7, с. 554].

Загальноновизнаним у науковій парадигмі є твердження, що дискурс – це багатопараметризована структура, і безперечним є той факт, що епістолярний дискурс виступає, зокрема, синтезом тематично-змістового, прагматичного та функціонально-стильового чинників. У попередніх дослідженнях, присвячених типології дискурсивних одиниць в українському епістолярії [8], доведено, що комунікативний акт регулюється не лише знанням мовної системи та дотриманням норм уживання мовних одиниць, а й сукупністю екстралінгвальних факторів і соціальним досвідом адресанта й адресата. Саме комунікативна діяльність людей впливає на вдосконалення мовної спроможності, адже засоби спілкування (мовні і немовні) функціують згідно з умовами, ситуаціями та цілями комунікантів і завдяки цьому стають дієвими формами соціального впливу на реципієнта.

Епістолярна комунікація реалізується через мовленнєві акти, зокрема повідомлення, пояснення, питання, відповідь, пропозицію, прохання, оцінку, ствердження, конкретизацію, узагальнення, нагадування, акцентування, прогнозування тощо. Можемо стверджувати, що в проаналізованих епістолярних текстах актуалізується низка комунікативних намірів адресанта, спрямованих на співбесідника, а саме: а) автор намагається вплинути на адресата і схилити його до прийняття відповідного рішення; б) дописувач прагне довести до свідомості реципієнта дійсний стан справ або якесь повідомлення; в) адресант прямо вказує на своє бажання отримати від адресата відповідь на питання, заповнити за його допомогою інформаційну недостатність; вирішити проблему; г) автор намагається підтримати спілкування, дружні стосунки або полегшити розлуку через листування тощо.

Отже, спостереження над епістолярним дискурсом дають змогу зробити узагальнення, що епістолярна комунікація часто зумовлена діловим приводом, пов'язаним із життєвими потребами мовців, наявністю справи, що вимагає негайної участі адресата. Традиційно лист містить *описово-інформативну* та *перформативну* частини. Прагматична компонента епістолярного тексту представлена у формі певного стимулювального акту (пропозиції, запрошення, прохання, відмови, вказівки тощо), мовною реалізацією якого є «перформативне висловлення разом із супутніми – поясненнями, описами стану справ, який викликав необхідність звертання до адресата, аргументацією, повідомленнями» [9, с. 117]. Тому окремий тип листування можемо трактувати як зв'язне комунікативне утворення, головним компонентом якого є перформативне висловлення або їх група, що виконує прагматично-інформативну функцію.

У межах пропонованого дослідження нами виокремлено найуживаніші типи перформативних актів, виявлені в проаналізованому письменницькому епістолярії, у яких експліковано комунікативний намір адресанта. Для їхньої класифікації використано типологію перформативів, запропоновану мовознавцями Ф. Бацевичем [3], А. Дедухо [6], Л. Турик [11].

Типи перформативів в епістолярному дискурсі:

– **Повідомлення і твердження**, наприклад: *Повідомляю, що я живий, здоровий, молодий і красивий, чого й тобі бажаю від усього серця, що зворушливо тьохкає під екстравагантною військовою гімнастюркою* (В. Симоненко); *Признаюся по правді, що не писала Вам, відколи з Берліна, бо того ж таки вечора, як писала Вам картку, виїхала...* (Леся Українка); *Мушу признатися, що мені викорінювати провінціалізми типу на плечіх, на грудіх тощо страшенно тяжко* (І. Багрянний).

– **Прохання**, наприклад: *Я Вас дуже прошу прислати мені такий варіант* (О. Горбач); *Звертаюсь до Вас з проханням: будь ласка, не друкуйте моєї п'єси* (В. Винниченко); *Також*

благаю Вас не бачити в цьому листі особистих моїх претензій, бо вірте, з ними я не дозволю собі лізти куди б там не було, а тим більше в громадську справу... (А. Ніковський).

– **Мовленнєві ритуали**, що включають акти поздоровлення, побажання, подяки, вибачення, співчуття, прощання тощо, наприклад: **Віншую** тебе з висвяченням у служителі другої найдавнішої професії та **зичу** тобі кілька возів успіхів, добра й натхнення (В. Симоненко); **Кланяюся** сонечку вусатому і жду його елегій, сонетів, білих віршів (В. Стус); **Здоровлю** Вас щиро й **прошу** вірити в мої щирі симпатії й прихильність до Вас (М. Грушевський); **Посилаю** вам найщиріші мої та найсердечніші **побажання**, щоб вони на чужині росли міцні, розумні й вірні своїй батьківщині (І. Багрянний); **Дуже співчужаю** з Вами в тому, що дратує Ваші нерви, і тим паче, що мені це роблять обставини на кожному кроці (В. Винниченко); **Дуже дякую** Вам за листа й за увагу до моєї особи запротореної (І. Багрянний); **Насамперед дякую** за подарунок – він надійшов щасливо (І. Багрянний); **Тисну** Твою руку, бо ж чоломкатися хлопцям не подобає (В. Стус); **Тисну** Вашу руку (І. Багрянний).

– **Акт відмови, відчуження**, наприклад: **Я каюся** і дуже прохаю вернути мені того листа (В. Винниченко); **І через це я зовсім пориваю** з ним всякі стосунки до тої пори, коли він знайде можливість задовольнити мої не дуже вибагливі бажання (В. Винниченко); **Цим листом я зраджую** свою давню звичку

– **Наказ**, наприклад: **Я не прошу, а наказую** тобі жити не самим зеленцем (В. Симоненко).

– **Пропозиція, порада**, наприклад: **Я би** Вам серйозно **радив** цю саму тему поширити, наповнити так би мовити, цю схему живим животрепетним матеріалом, який лежить невикористаним горами у Вашій душі (І. Багрянний); **Закликаю** тебе до оптимізму, вірю, що ти скоро зробиш мене дядьком (В. Симоненко); **Раджу** конче прочитати (І. Багрянний); **Я готовий зробити** Вам **пропозицію** вернути Вам дорожні видатки, якщо се для Вас зручно, або дати Вам як аванс (Є. Чикаленко).

– **Обіцянка**, наприклад: **Обіцяю**, Дмитре Васильовичу, зробити все можливе в поширенні словника у школах нашого міста (В. Гайдарівський); **І на цей раз я не зрікаюся** подати щось такого в «Раду», бо я ще власне не перейшов стадії формування і охоче слухаю **порад** (А. Ніковський); **Не обіцяю** Вам, любя пані, «гримати» на Вас... (Леся Українка).

– **Гарантія**, наприклад: **За певність його звісток могу ручитися** (А. Ніковський).

– **Оцінка**, наприклад: **А свій стан оцінюю** як цілком терпимий, коли не сказати **головніше** (В. Стус).

Аналіз текстового матеріалу засвідчує використання типових і нетипових, або модифікованих, форм вираження перформативів. Модифіковані моделі представлені аналітичними утвореннями (модальний предикат + інфінітив), умовним способом дієслова, модальними словами, доконаним видом дієслова, допоміжними лексичними засобами.

Висновки. Отже, у пропонованій роботі окреслено специфіку функціонування перформативів в українському епістолярії та виявлено їхні найуживаніші типи, а саме це перформативні акти повідомлення, твердження, прохання, мовленнєвих ритуалів, відмови, відчуження, наказу, пропозиції, поради, обіцянки, гарантії, оцінки. Перформатив як компонента категорії адресації епістолярного тексту є важливим засобом комунікативного впливу на адресата. На нашу думку, подібні дослідження поглиблюють вивчення мовних одиниць у контексті комунікативно-прагматичного аналізу національного дискурсу, що розширює обрії лінгвістичної науки.

Література:

1. Austin J. How to Do Things With Words. Oxford: Clarendon Press, 1962. 174 p. URL: <https://danielwharris.com/teaching/364/readings/AustinHowTo.pdf> (дата звернення: 05.01.2024).

2. Баландина Н. Ф. Перформативи як індикатори функцій конвенційних висловлень. *Мовознавство*. 2010. № 2–3. С. 194–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2010_2-3_17 (дата звернення: 13.06.2024).
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
4. Бацевич Ф. С. Прагматичні перформативи: спроба обґрунтування комунікативного статусу. *Мовознавство*. 2008. № 1. С. 31–36.
5. Будій З. Комунікативно-прагматичні властивості перформативних мовленнєвих актів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2016. Вип. 2 (26). С. 20–23. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/22801/1/2016-20-23.pdf> (дата звернення: 13.06.2024).
6. Дедухо А. В. Лінгвопрагматичні та структурно-функціональні параметри перформативних актів мовлення в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Запоріжжя, 2015. 20 с.
7. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 920 с.
8. Павлик Н. В. Типологія дискурсивних одиниць в українському епістолярному мовленні : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. 177 с.
9. Радзієвська Т. В. Текст як засіб комунікації. Київ: Вид-во НАН України, 1998. 191 с.
10. Твердохліб Ю. Г. Семантичні параметри функціонування перформативних речень у сучасній українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2004. 196 с.
11. Турик Л. Р. Перформативні висловлення в українській історичній прозі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2009. 21 с.

References:

1. Austin, J. (1962). *How to Do Things With Words*. Oxford: Clarendon Press. Retrieved from: <https://danielwharris.com/teaching/364/readings/AustinHowTo.pdf> [in English].
2. Balandyna, N.F. (2010). Performatyvyu yak indykatory funktsii konventsiiynykh vyslovlennia [Performatives as indicators of the functions of conventional expressions]. *Movoznavstvo – Linguistics*, 2–3, 194–203. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2010_2-3_17 [in Ukrainian].
3. Batsevych, F.S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk* [Basics of communicative linguistics: a textbook.]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr “Akademiia” [in Ukrainian].
4. Batsevych, F.S. (2008). Prahmatychni performatyvy: sproma obgruntuvannia komunikatyvnoho statusu [Pragmatic performatives: an attempt to substantiate the communicative status]. *Movoznavstvo – Linguistics*, 1, 31–36 [in Ukrainian].
5. Budii, Z. (2016). Komunikatyvno-prahmatychni vlastyvyosti performatyvnykh movlennievnykh aktiv [Communicative and pragmatic properties of performative speech acts]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Ser. Movoznavstvo – Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University. Ser. Linguistics*, 2 (26), 20–23. Ternopil: TNPU. Retrieved from: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/22801/1/2016-20-23.pdf> [in Ukrainian].
6. Dedukhno, A.V. (2015). Linhvoprahmatychni ta strukturno-funktsionalni parametry performatyvnykh aktiv movlennia v ukrainskii movi [Linguopragmatic and structural-functional parameters of performative acts of speech in the Ukrainian language]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
7. Zahnitko, A. (2020) *Suchasnyi linhvistychnyi slovnyk* [Modern linguistic dictionary]. Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].
8. Pavlyk, N.V. (2007). *Typolohiia dyskursyvnykh odynyts v ukrainskomu epistoliarному movlenni: monohrafiia* [Typology of discursive units in Ukrainian epistolary speech: monograph]. Donetsk: TOV “Iuho-Vostok, Ltd” [in Ukrainian].
9. Radziievska, T.V. (1998). *Tekst yak zasib komunikatsii* [Text as a means of communication.]. Kyiv: Vyd-vo NAN Ukrainy [in Ukrainian].
10. Tverdokhlib, Yu.H. (2004). *Semantychni parametry funktsionuvannia performatyvnykh rechen u suchasni ukrainskii movi* [Semantic parameters of the functioning of performative sentences in modern Ukrainian languages]. *Candidate's thesis*. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
11. Turyk, L.R. (2009). *Performatyvni vyslovlennia v ukrainskii istorychnii prozi* [Performative expressions in Ukrainian historical prose]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lutsk [in Ukrainian].